
ПАМ'ЯТІ ВЛАДИСЛАВА МИКОЛАЙОВИЧА ГЛАДИЛІНА

15 вересня 2015 р. на 80-му році пішов із життя відомий український учений, один із кращих фахівців у галузі первісної археології Владислав Миколайович Гладилін.

В.М. Гладилін народився 1 серпня 1935 р. у м. Слов'янськ Донецької обл. У 1959 р. він закінчив кафедру археології та музеєзнавства історичного факультету Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, після чого був прийнятий на роботу до Інституту археології АН УРСР. У 1960 р. В.М. Гладилін отримав посаду молодшого наукового співробітника відділу археології кам'яного віку згаданої наукової установи. З 1970 р. він працював у відділі «Археологічний музей» Інституту зоології (1973—1993 рр.) та Інституту археології (1993—1996 рр.) НАН України, де змінив посади від молодшого наукового співробітника до завідувача відділу. З 2000 р. В.М. Гладилін перебував на пенсії.

У 1974 р. учений захистив кандидатську дисертацію «Антоновская мустьерская культура и ее место в раннем палеолите Восточной Европы» (Ленінградське відділення ІА АН СРСР), а в 1989 р. — докторську «Проблемы раннего палеолита» (Інститут історії, філософії та філології Сибірського відділення АН СРСР).

Науковий шлях у первісній археології В.М. Гладилін розпочав ще зі студентських років з участі в дослідженнях Кам'яної Могили. Пізніше саме він готував до друку монографію свого першого вчителя та наставника М.Я. Рудинського «Кам'яна Могила». В.М. Гладилін працював в експедиції С.М. Бібікова на розкопках трипільського поселення Гребені в Середньому Подніпров'ї. Згодом були самостійні пошукові роботи на Донбасі та відкриття двох середньопалеолітичних стоянок Антонівка I та Антонівка II. У 1963 р., з початку розкопок цих пам'яток, бере свій шлях успішна палеолітична кар'єра науковця.

У 1969 р. В.М. Гладилін створив Закарпатську палеолітичну експедицію (з 1982 р. — Постійна палеолітична експедиція). Були роз-

початі цілеспрямовані широкомасштабні дослідження в Закарпатті, що призвели до відкриття в 1974 р. Королевського палеолітичного місцезнаходження. Це була важлива подія у світовому палеолітознавстві.

В.М. Гладилін належить до плеяди відомих дослідників палеоліту, які стрімко і яскраво увійшли в науку в середині 1960-х рр. Досліджуючи переважно ранній і середній палеоліт, учений розробив класифікаційну схему цього періоду кам'яної доби. Опрацювавши відомі на той час середньопалеолітичні матеріали Східної Європи та розглянувши колекції досліджених ним антонівських стоянок, на основі популярної схеми Ф. Борда В.М. Гладилін створив чітку, побудовану на системі ієрархічних ознак, класифікацію кам'яного інвентарю. До заслуг ученого належать розробки глобальних питань палеолітичної науки: часу та шляхів первісного заселення Європейського континенту, взаємодії людини й довкілля, локального підрозділу й варіабельності ранньопалеолітичних та середньопалеолітичних індустрій Європи. Опрацювання цих питань на фактологічному матеріалі стоянки Королево призвело до появи низки нових актуальних проблем у палеолітознавстві.

© Л.В. КУЛАКОВСЬКА, 2016

Королево 1978 р. Польовий семінар

В.М. Гладилін — автор понад 100 наукових публікацій, у тому числі двох монографій. У його наукових публікаціях завжди чітко та логічно сформульована проблема і водночас запропонована максимальна кількість способів її вирішення. Учений був неперевершеним майстром наукових дискусій як на наукових форумах, так і на сторінках наукових видань. Блискучим взірцем цього є розділ «Первоначальное заселение человеком Восточной Европы» у монографії «Проблеми раннього палеоліта Восточной Европы». У ньому, розібравши існуючі наукові гіпотези та оперуючи багатим фактологічним матеріалом, В.М. Гладилін послідовно та переконливо аргументував свої погляди.

В.М. Гладилін — учень і послідовник М.Я. Рудинського та С.М. Бібікова, який подарував нове життя їхнім науковим напрацюванням та ідеям. Можна сказати, що вченому поталанило зустрітися й співпрацювати з відомими вітчизняними та зарубіжними палеолітознавцями: П.П. Єфименком, П.Й. Борисковським, О.М. Рогачовим, В.П. Любіним,

Королево. В.М. Гладилін

О.П. Окладніковим, Ю.Г. Колосовим, Г.П. Григор'євим, М.К. Анісюткіним, М.Д. Прасловим, А.П. Дерев'янком, В.Н. Станком, Г. Бозінським, К. Валохом, Я. Козловським та багатьма іншими. Також В.М. Гладиліна пов'язувала багаторічна дружба з В.А. Рановим, з яким вони досліджували ранньопалеолітичні індустрії Таджикистану та України. Корелюючи археологічний матеріал у часі та просторі, учені визначили загальні риси розвитку та окремі відмінності.

У 1970-х рр. минулого століття В.М. Гладилін сформував і виховав колектив палеолітознавців, до якої належать: Л.В. Кулаковська, В.І. Ситливий, В.І. Усик, Ю.Е. Демиденко, О.І. Євтушенко, В.І. Ткаченко, Ю.В. Кухарчук, О.С. Ситник, О.В. Колесник.

В.М. Гладилін був високоосвіченою людиною, добре знався на мистецтві, обожнював класичну літературу. Він був цікавим співрозмовником і душею колективу.

Ім'я Владислава Миколайовича Гладиліна назавжди залишиться на сторінках Великої книги археології.

Л.В. КУЛАКОВСЬКА